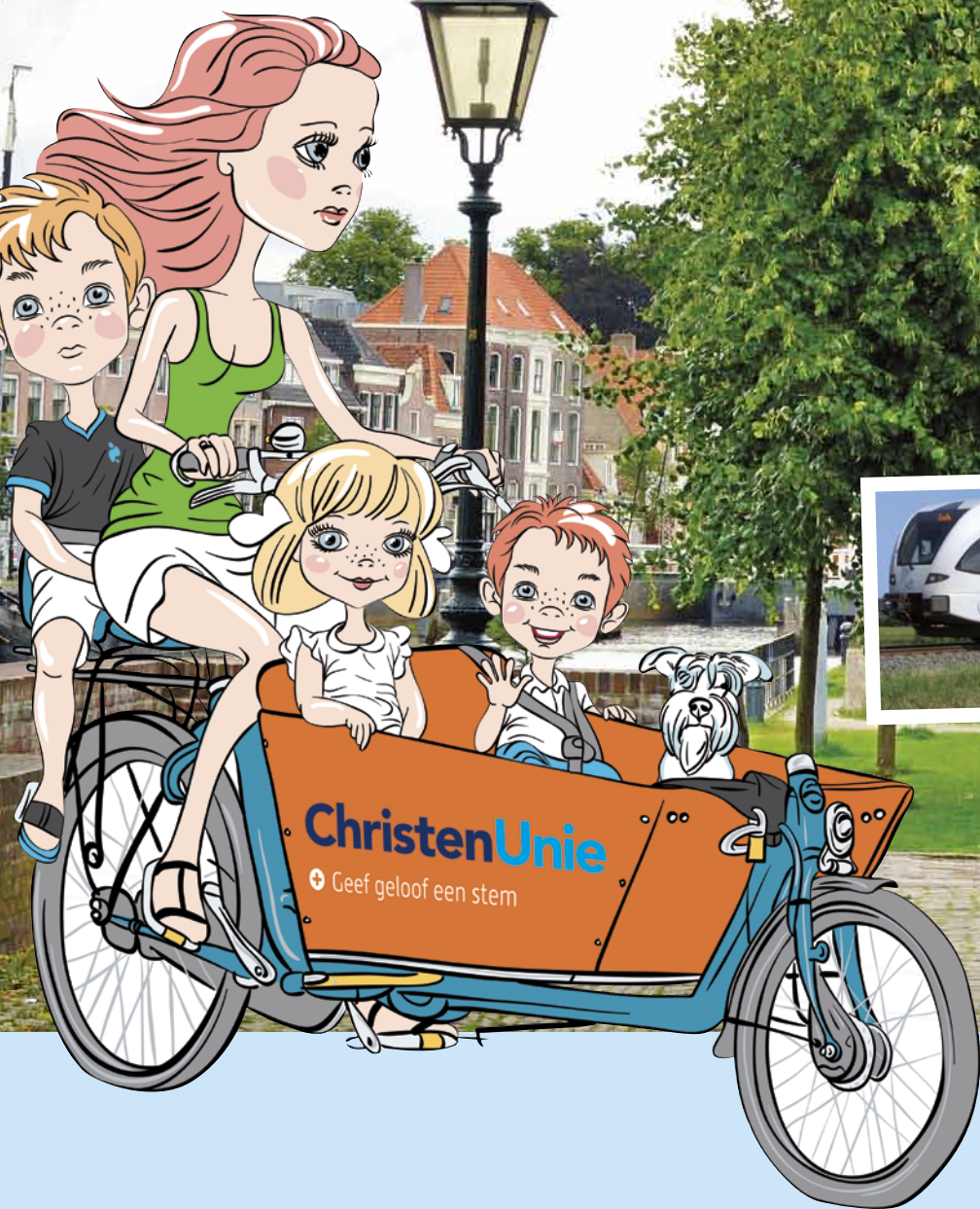

Verkiezingsprogramma 2015 - 2019

Overijssel

Naast mensen staan

Stem 18 maart **ChristenUnie**

Vooraf

De ChristenUnie Overijssel kiest met dit programma richting voor het provinciaal beleid voor de periode 2015-2019. De kernopgave voor het provinciaal beleid is in onze visie: leefbaarheid. We willen het goede leven in de samenleving bevorderen.

De uitdaging voor de provinciale overheid is die leefbare samenleving bevorderen en naast mensen staan. Vanuit onze christelijke overtuiging zeggen wij met de apostel Paulus: 'Overweeg wat waar en verheven is, rechtvaardig en zuiver, beminnelijk en eervol, alles wat deugdzaam is en lof verdient.' Christelijke politiek gaat niet over specifieke belangen. Christelijke politiek laat zich aanspreken op Bijbelse waarden en zoekt de vertaalslag naar de praktische opgaven van alledag.

Dit programma is opgesteld in opdracht van het bestuur van de provinciale afdeling van de ChristenUnie. De Statenleden hebben met ondersteuning van enkele externe deskundigen de inhoud voor dit programma aangedragen. Leefbaarheid is daarbij de rode draad. De ChristenUnie streeft naar actieve deelname van burgers op allerlei terrein, en gebruikt daarvoor het begrip *coöperatiesamenleving*.

Inhoud

Voraf	3
1.0 Inleiding	5
1.1 Terugblik	7
1.2 Kwaliteit openbaar bestuur	9
1.3 Bestuurlijke verhoudingen	10
2.0 Ruimte en water	12
2.1 Ruimtelijk beleid en volkshuisvesting	12
2.2 Leefbaarheid	13
2.3 Waterbeheer, drinkwater en waterschappen	13
2.4 Landelijk gebied	15
3.0 Landbouw	17
4.0 Energie, milieu en klimaat	19
4.1 Energie	19
4.2 Milieu en klimaat	20
5.0 Verkeer en Vervoer	22
5.1 Openbaar vervoer	22
5.2 Bereikbaarheid en verkeer	23
6.0 Economie	25
6.1 Regionale economie	25
6.2 Toerisme, recreatie en evenementen	28
6.3 Arbeidsmarkt en onderwijs	29
7.0 Cultuur	31
7.1 Kunst en cultuur	31
7.2 Regionale omroep	32
7.3 Erfgoed en monumenten	33
7.4 Bibliotheken	33
8.0 Sociaal	34
8.1 Sociale kwaliteit	34
8.2 Sport en gezondheid	35
8.3 Vluchtelingen	35
9.0 Kwaliteit openbaar bestuur en middelen	36
9.1 Integer handelen	36
9.2 Veiligheid	36
9.3 Financiën	37
9.4 Interprovinciale samenwerking	38
10.0 Europa	39

1.0 | Inleiding

ChristenUnie Overijssel wil investeren in leefbaarheid. We zetten in op een coöperatiemaatschappij. Niet de markt, niet een al-verzorgende overheid, maar de burger is eigenaar van die maatschappij. De maatschappelijke opgaven van de provincie concentreren zich vooral op het duurzaam ruimtelijk-economisch domein en op het omgevingsbeleid. Leefbaarheid gaat over een samenleving waarin ieder mens telt en waarin mensen zich met elkaar verbonden voelen. Leefbaarheid gaat over de waarden die wij nastreven en hoe wij met elkaar samenwerken. Noaberschap is daarvan een uiting. Wij willen politiek bedrijven die dienstbaar is aan een levende en bloeiende samenleving. Zo investeren wij in het vinden van antwoorden op de trends en vragen van morgen.

Trends

Wat ziet de ChristenUnie als belangrijke trends en ontwikkelingen in Overijssel, die van belang zijn voor het beleid voor de komende periode?

Glokalisering is één van die trends. De burger van de 21ste eeuw is enerzijds de wereldburger die als individu leeft in een globale wereld, waar het draait om schaalgrootte, flexibiliteit, innovatie, maar waarin ook sprake is van anonimiteit en eenzaamheid. Daarom zoeken we gelijktijdig naar nieuwe, duurzame verbindingen in de eigen regio met herkenbaar eigenaarschap en noaberschap. Er ontstaan nieuwe vormen van coöperatieve samenwerking: in de zorg, in de energievoorziening, op sociaal-cultureel terrein. Herkenbaar, onafhankelijk en kleinschalig. Streekproducten komen op. Die trend draagt bij aan een coöperatieve samenleving, waarin leefbaarheid en duurzaamheid sterke waarden zijn.

Werk is er te weinig. Overijssel kampt met een hoge werkloosheid. Vooral in Twente is de werkloosheid buitengewoon hoog, maar ook in anderen delen van de provincie ligt het aandeel werkzoekenden boven het landelijk gemiddelde. Wij signaleren daarbij bovendien dat hoog en goed opgeleide jongeren wegtrekken. Zij zien hier kennelijk te weinig perspectief. Onze provincie heeft daarnaast ook nog eens te maken met veel mensen die onvoldoende zijn opgeleid en daardoor een zwakke positie op de arbeidsmarkt hebben. Deze tweedeling op de arbeidsmarkt leidt tot een samenleving waarin te veel mensen aan de zijlijn staan. Een leefbare maatschappij is een maatschappij die iedereen perspectief biedt. De komende jaren is een sterke inzet op economie en arbeidsmarkt gewenst. Het menselijk kapitaal vraagt de meeste aandacht in de regionale economische agenda.

Krimp is een ander vraagstuk dat aandacht vraagt. Tot 2050 zal de samenstelling van de bevolking drastisch veranderen. Vanaf 2030 daalt het aantal inwoners door vergrijzing en ontgroening. In Twente en aan de randen van de provincie zien we dat nu al; op het platteland meer dan in de stad. De stijging van de gemiddelde leeftijd en de daling van het aantal jongeren hebben gevolgen op diverse terreinen. Scholen staan onder druk door een dalend aantal leerlingen. Zorgvoorzieningen moeten inspelen op de vragen van een ouder wordende bevolking. De beroepsbevolking neemt af. Buurtvoorzieningen en noaberschap vergen nieuwe arrangementen. Met het oog op een leefbare samenleving wil de ChristenUnie op deze trend inspelen.

Coöperatieve overheid

In de participatiesamenleving krijgt de overheid een coöperatieve rol. Het openbaar bestuur moet verbinden langs nieuwe lijnen en informele wegen. Er ontstaan horizontale verhoudingen tussen overheid en burgers. Burgers kiezen voor nieuwe vormen, meestal minder formeel. Sociale media en nieuwe technologie maken die ontwikkeling mogelijk. De netwerksamenleving verlangt een dienstbare overheid die in dialoog treedt en dienstbaar is aan organische ontwikkelingen.

De ChristenUnie vindt dat de overheid de ontwikkeling naar bescheiden bestuur moet stimuleren en daarbij aandacht moet hebben voor democratische legitimering. Dat kan door te zorgen voor krachtige netwerken en een sterke infrastructuur die deze ontwikkeling faciliteert, maar ook door zelf te transformeren en meer in en vanuit de samenleving te opereren: bescheidener over de eigen rol en mogelijkheden en meer gericht op facilitering en het scheppen van voorwaarden. Coöperatief en verbindend. Meebewegend met de regionale kracht van de netwerksamenleving door de eigen regel- en sturingsreflex los te laten. Dat vraagt een cultuur- en gedragsverandering: een bestuur dat naast mensen staat.

Verandering van steden

Deventer, Almelo, Hardenberg of welke andere Overijsselse stad ook – ze hebben allemaal hun eigenheid. Tegelijk hebben ze één ding gemeen: het toekomstperspectief van de stad verandert. Binnensteden hebben te maken met meer leegstand. De duidelijke scheiding tussen werken, handel, wonen, vrijetijdsbesteding verandert. Vergrijzing speelt daarbij een rol, evenals het nieuwe werken en de stijgende verkoop via internet. Dat is het ene aspect van de stad. Het andere is dat steden de motor van economische en maatschappelijke ontwikkeling zijn. Steden zijn knooppunten, steden oefenen aantrekkingskracht uit. Daar ligt een belangrijks maatschappelijke opgave om een leefbare en duurzame stad vorm te geven.

De toekomst vraagt diversiteit en integratie, multifunctionaliteit van panden en flexibiliteit in bestemmings-

plannen. Daarnaast vraagt klimaatverandering om aandacht voor groen en water in de stad. Doordat de functie van het platteland verandert, is de stad niet meer alleen het centrum, maar ook het verbindend element in de regio. De ChristenUnie vindt dat de provincie vanuit haar ruimtelijke, economische opdracht de visie op de toekomst van de stad moet actualiseren en dit proces moet regisseren. De provincie moet voorsorteren op rijks- en Europese Agenda Stad.

Minder geld

De overheid heeft minder geld om te investeren. Burgers en samenleving zullen vaker zelf initiatief moeten nemen. Dat gebeurt al in nieuwe vormen van coöperaties die bijvoorbeeld de opwekking van duurzame energie of het verlenen van zorg organiseren en in de vorm van ondernemersfondsen die nieuwe initiatieven een impuls geven. Bij die ontwikkeling past een overheid die ruimte biedt aan innoverende vormen van samenwerking en sturing.

Leefbaarheid in de stad en op het platteland

Voor de ChristenUnie is leefbaarheid in de stad en op het platteland de belangrijkste maatschappelijke opgave voor de komende tijd. In alle trends is leefbaarheid de kernopdracht. Leefbaarheid gaat over een sterke regionale en verduurzamende economie, met aandacht voor ondernemerschap als bron voor werkgelegenheid. Leefbaarheid gaat over de toekomst van het landelijk gebied, dat te maken krijgt met bevolkingskrimp en aantasting van basisvoorzieningen voor onderwijs, zorg en cultuur. Schaalvergroting biedt geen oplossing voor deze ontwikkeling. Wat nodig is zijn nieuwe verbindingen en maatwerk. Leefbaarheid raakt de vitaliteit van binnensteden en de centra die nodig zijn voor een goede leefomgeving met voldoende sociale en culturele voorzieningen.

Leefbaarheid stelt eisen aan het openbaar vervoer en vraagt om een sterke infrastructuur van wegen en fietsroutes. Leefbaarheid vraagt om een landelijk gebied waar landbouw en natuur elkaar als samenwerkingspartners vinden, klassieke tegenstellingen overbruggen en zich in harmonie ontwikkelen. Leefbaarheid vraagt om investeringen in sociale en culturele voorzieningen, om partnerschap en een dialoog met burgers en samenleving. Leefbaarheid eist vernieuwing van het openbaar bestuur: meer participatief en coöperatief.

1.1 | Terugblik

In de afgelopen vier jaar heeft de ChristenUnie in Provinciale Staten en in Gedeputeerde Staten gewerkt aan het bestuur van de provincie Overijssel. We zijn dankbaar voor het werk dat we hebben mogen doen en de

zegen die we op ons werk hebben gekregen.

We hebben deel uitgemaakt van de coalitie. Maar voor de ChristenUnie is ook de samenwerking met de oppositie van belang. Provinciale politiek staat voor het belang van Overijssel. Daaraan zijn we dienstbaar, met dat doel willen we investeren in verhoudingen. De beste resultaten worden geboekt in verbinding en in samenwerking.

De ChristenUnie heeft zich sterk gemaakt voor onderwijs en arbeidsmarkt. Het 1000-jongerenplan past bij de ChristenUnie. Bij de regionale economie hoort brede aandacht voor onderwijs en arbeidsmarkt. Elk mens telt. Perspectief op werk is daarom belangrijk. De regionale techniekcentra mochten op steun van de ChristenUnie rekenen.

De ontwikkeling van het voormalig vliegveld Twente (Area Development Twente) kon op basis van de democratisch genomen besluiten op onze steun rekenen. Toen gaandeweg duidelijk werd dat de beoogde doelen niet werden behaald, hebben wij, net als andere partijen, onze positie heroverwogen. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald. Voor de gebiedsontwikkeling is nieuw draagvlak en perspectief nodig. Daarom heeft de ChristenUnie ingestemd met de instelling van een commissie van wijzen.

De ChristenUnie heeft de afgelopen periode moeite gehad met de afronding van het debat over de N340, voornamelijk vanwege de onzekerheid voor omwonenden en het feit dat een aantal cruciale knelpunten vanwege de bezuinigingen niet wordt opgelost. Het besluit de weg te versoberen, heeft uiteindelijk onze steun gekregen, omdat hierdoor ook nog geld beschikbaar is voor het oplossen van andere mobiliteitsvraagstukken.

De ChristenUnie zet zich in voor een goede ontwikkeling van natuur en landbouw. Wij zoeken het partijoverstijgende, gezamenlijke belang, want landbouw en natuur kunnen niet zonder elkaar. Het pact *Samen werkt* beter op basis waarvan natuur, landbouw en anderen gezamenlijk aan de leefomgeving werken, is op initiatief van de ChristenUnie tot stand gekomen. Jonge boeren mochten op onze steun rekenen. Door de inzet van de ChristenUnie kunnen de Nationale Parken Weerribben-Wieden en Sallandse heuvelrug op meer geld in 2015 rekenen.

De ChristenUnie investeert in goede samenwerking met de partners van de provincie. Daarmee worden beleidsplannen en beleidsuitvoering met elkaar verbonden. Een goede invulling van sociaal flankerend beleid, een wettelijke kerntaak van de provincie, houdt rekening met de gevolgen van beleid voor burgers en bedrijven.

In deze periode is op initiatief van de ChristenUnie is de financiële steun aan de provinciale belangenorganisaties in Overijssel deels behouden. In het kader van de wettelijke decentralisaties (onder andere jeugdzorg en Wmo) krijgen deze organisaties steun van de provincie bij de omschakeling naar het gemeentelijk beleidsniveau.

Het openbaar vervoer is toe aan actualisering; wij hebben gepleit voor een sterke infrastructuur en voor maatwerk mogelijkheden in het openbaar vervoer. Door onze inzet is er meer geld beschikbaar gekomen om de ombouw van het openbaar vervoer verantwoord te laten plaatsvinden. Onze inzet was en blijft gericht op een goede bereikbaarheid van met name onderwijs- en zorgvoorzieningen.

De ChristenUnie heeft zich ingezet voor een goede overdracht van de jeugdzorg aan gemeenten, tegen de onnodige sluiting van kleine scholen, voor de versterking van de sector rietteelt, voor de verdere ontwikkeling van de opwekking en toepassing van duurzame energie, voor innovatie van de economie en voor de uitrol van breedband in de provincie. De uitkomsten van dit gevoerde beleid zullen de komende jaren volop merkbaar zijn in Overijssel.

De ChristenUnie heeft een initiatiefvoorstel ingediend voor een auditcommissie voor de provincie, omdat de financiële verantwoording tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten beter kan.

1.2 | Kwaliteit openbaar bestuur

De maatschappelijke opgave dient leidend te zijn voor de manier waarop de provincie haar taak en rol opvat. Als middenbestuur is de provincie een autonome bestuurslaag. Zij heeft een aantal wettelijke taken die zich vooral richten op ruimte en economie en op de wisselwerking tussen beide in het omgevingsbeleid. Ook cultuur behoort tot haar kerntaken, als het gaat om onderwerpen die de lokale belangen overstijgen. Naast de wettelijke taken kan de provincie zelf bepalen welke taken zij wil oppakken. Er is immers sprake van een zogeheten open huishouding, zoals vastgelegd in artikel 124 van de Grondwet. Het profiel van de provincie is in de eerste plaats op de wettelijke taken gericht, maar de ChristenUnie Overijssel wil dat profiel niet krampachtig hanteren. De mogelijkheid tot autonoom beleid moet blijven bestaan. Het statement '*Je gaat er over of niet!*' is voor de ChristenUnie te smal als richtlijn voor provinciaal beleid.

De ChristenUnie wil dat de provincie erop toeziet dat het gemeentebestuur controleerbaar is en voor bur-

gers inzichtelijk blijft. Vanuit haar regionaal perspectief en haar toezichhoudende rol kan de provincie een signalerende, agenderende en regisserende rol op zich nemen. Uitgangspunt voor goed bestuur is dat taken zo dicht mogelijk bij de burger worden uitgevoerd. In toenemende mate kiezen gemeenten, al dan niet gedwongen, echter voor bovengemeentelijke samenwerking. Het democratisch gekozen bestuur heeft daardoor soms te weinig invloed. De ChristenUnie heeft zorg over deze ontwikkeling en vindt dat de provincie vanuit haar toezichhoudende rol daar extra aandacht aan moet besteden.

Het provinciebestuur heeft de taak om zich in te zetten voor een leefbare provinciale samenleving. Beheer en ontwikkeling van schepping en samenleving tot Gods eer staan voor ons centraal. Het sociale domein behoort niet tot de primaire taak van de provincie. Leefbaarheid betekent echter dat in de verschillende kerntaken van de provincie de sociale component moet worden meegewogen in de vorm van integraal flankerend beleid. De ChristenUnie is er voorstander van dat binnen elke kerntaak ook de sociale kwaliteit goed wordt ingevuld.

De provincie zet zich in voor een sterke en duurzame regionale economie. Dat uit zich in een sterke focus op milieu, hernieuwbare energie, een moderne infrastructuur en verduurzaming van de samenleving. De ontwikkeling van de regionale arbeidsmarkt, vooral met het oog op mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, is een belangrijk beleidsaccent. De ChristenUnie wil geen tweedeling tussen de 'haves' en de 'havenots'.

Een belangrijk aspect in het beleid is duurzaamheid. Voor het ruimtelijk domein is een goede afweging tussen landschappelijke waarden, natuur en de positie van landbouwers van belang. De Overijsselse samenleving en leefomgeving kenmerken zich ook door een eigen culturele identiteit. De waarde van collectieve rust is daarvan een belangrijk onderdeel. De ChristenUnie wil dat de zondag als dag van collectieve rust wordt gerespecteerd.

1.3 | Bestuurlijke verhoudingen

De ChristenUnie wil een krachtig, transparant en betrouwbaar bestuur, dat coöperatief met partners samenwerkt, en met zo min mogelijk 'bestuurlijke drukte'. Waarden als respect, vrijheid, betrokkenheid, leefbaarheid en noaberschap zijn belangrijk voor de provincie. De overheid staat ten dienste van de burgers. Verantwoordelijkheden worden optimaal tussen de verschillende overheden verdeeld, zodat recht en gerechtigheid voor burgers worden bevorderd.

Een netwerksamenleving met veel horizontale, dynamische verhoudingen vraagt om een flexibel bestuur.

Het provinciaal bestuur zal als partner moeten optrekken met andere overheden, instellingen en bedrijven. Wij zien een provinciaal bestuur voor ons dat vanuit verschillende rollen meebeweegt met ontwikkelingen in de samenleving: als partner, verbinder, regisseur, inspirator, belangenbehartiger, investeerder, innovator, facilitator, katalysator, wegbereider. Van de Provinciale Staten vraagt dat meer dan kaders stellen en toezicht houden. De dialoog met de samenleving moet steeds opnieuw worden georganiseerd en gevoerd. Democratische legitimatie alleen is onvoldoende, participatie en (mede)eigenaarschap in bestuurlijke opgaven zijn net zo essentieel. Er is bestuurlijk maatwerk nodig om 'voorkantsamenwerking' te organiseren. Gelijkzeitig vraagt deze meer horizontale benadering van het bestuur om helderheid op het punt van de specifieke taak van de overheid als vergunningverlener, toezichthouder en handhaver.

De ChristenUnie Overijssel is tegen de fusie van provincies. Superprovincies en opgeschaalde landsdelen zijn te veel ingegeven door een nationale blauwdruk van bestuurlijke schaalgrootte. Het is politiek van de tekentafel, die vooral bureaucratie en afstand stimuleert. Maatschappelijke opgaven moeten leidend zijn, de grenzen moeten daarbij volgen. De inhoud bepaalt de vorm van samenwerking. De bestuurlijke samenwerking met Gelderland is van belang, maar een provinciale herindeling is niet nodig. Met de provincies Drenthe en Flevoland kan de samenwerking worden versterkt.

De ChristenUnie kiest voor

- Actualisering en voortzetting van het programma Overijssel 20xx.
- Inrichten van het provinciaal bestuur langs de overheidsparticipatietrap: loslaten, faciliteren, stimuleren, regisseren, reguleren.
- Een inspraakverordening die meer is toegesneden op maatschappelijke participatie in de voorfase: voorkantsamenwerking in plaats van voorkantsturing.
- Sociale kwaliteit als integraal onderdeel van de provinciale kerntaken.
- Versterking van de signalerende en agenderende functie van Provinciale Staten door meer dialoog met de samenleving te organiseren.
- Goede samenwerking met Gelderland, Drenthe en Flevoland, maar geen opschaling van de provincie tot bestuurlijke landsdelen of superprovincies.
- Versterken van de autonomie van democratisch gekozen bestuurslagen.

2.0 | Ruimte en water

2.1 | Ruimtelijk beleid en volkshuisvesting

Het provinciebestuur heeft een cruciale rol in de planning en inrichting van de fysieke ruimte. Zij kan actief sturen op basis van de ruimtelijke structuurvisie en de bijbehorende verordening, het provinciale omgevingsplan en door middel van handhaving (toezicht op het gemeentelijk beleid).

De toekomst vraagt om vernieuwing van het ruimtelijk beleid, met meer aandacht voor flexibiliteit en multifunctioneel gebruik. De rol van de provincie dient meer gericht te zijn op samenwerking en participatie dan op sturing. Het is goed om in de omgevingsverordening gemeenten de ruimte te bieden om voor landgoederen een eigen flexibel bestemmingsplan te ontwikkelen.

In haar ruimtelijk beleid wil de provincie de leefbaarheid versterken op basis van de uitgangspunten duurzaamheid, sociale en ruimtelijke kwaliteit. De goede ervaringen met de sturingsprincipes uit de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving (KIGO) voor de inrichting van de fysieke leefomgeving, willen we graag verder ontwikkelen voor zowel het stedelijk als het landelijk gebied. Door de klimatologische ontwikkeling verdienen ook het groen en het water in de stad meer aandacht. De ChristenUnie wil dat het ruimtelijk beleid bijdraagt aan klimaatbestendige, groene steden en dat de provincie zorg draagt voor afstemming tussen gemeenten, zodat hiaten en overlap zoveel mogelijk worden voorkomen.

De ChristenUnie kiest voor

1. Inbreiding boven uitbreiding. Er is leegstand van kantoren, woningen, bedrijven, winkels, zorgvoorzieningen, kerkgebouwen en agrarische bebouwing. De ChristenUnie pleit voor een vernieuwing van de omgevingsverordening, met meer aandacht voor de integratie van wonen, werken en verblijven in steden en in het landelijk gebied.
2. Een beleid van anders en meer strategisch programmeren. In samenwerking met en tussen gemeenten wil de provincie actief sturen op zorgvuldig grondgebruik. Vraaggericht bouwen op basis van behoefte is het uitgangspunt. De ruimtelijke kwaliteit dient te worden bevorderd.
3. Een impuls voor de ontwikkeling van de klimaatbestendige stad met mee groen en water.
4. Bewaken van de waarden van het stedelijk en het landelijk gebied. Het landelijk gebied is niet zonder meer beschikbaar voor outletcentra en andere ondernemers die zich willen vestigen bij de grote aanvoerwegen.

2.2 | Leefbaarheid

Oog voor leefbaarheid in de stad en op het platteland is van groot belang voor een vitale samenleving. Een aantal ontwikkelingen bedreigt de leefbaarheid. Zo zorgt krimp ervoor dat veel banen verdwijnen op het platteland en dat vooral de lager opgeleide mensen, ouderen en minder mobiele mensen achterblijven, terwijl anderen vertrekken. Dat heeft grote gevolgen voor de instandhouding van voorzieningen. De ChristenUnie wil dat de provincie via het Interprovinciaal Overleg (IPO) streeft naar een doelmatig rijksbeleid en bijbehorende rijksuitkeringen, die rekening houden met die specifieke omstandigheden. De consumptiefunctie van het landelijk gebied is ook van grote waarde voor degenen die er niet wonen. Het versterken van burgerparticipatie in ontwikkel- en uitvoeringsprocessen biedt veel kansen voor een integrale aanpak van meestal ingewikkelde vraagstukken.

De ChristenUnie kiest voor

1. Een actief provinciebeleid voor gebieden en plaatsen die te maken hebben met afnemende bevolkingsgroei of zelfs krimp. Dit beleid is gericht op het behoud van passende en kwalitatieve voorzieningen. De provincie stimuleert gemeenten onderling afspraken te maken over samenwerking en concurrentie.
2. Een actief provinciebeleid om gemeenten en burgers te betrekken bij het leefbaar houden van kleine kernen of eigen wijken. Burgers moeten een medebepalende rol krijgen.
3. Een programma om de toenemende leegstand van de agrarische bebouwing op het platteland tegen te gaan, met ruimte voor nieuwe concepten van wonen, werken en verblijven die de regionale economie versterken.
4. Een sterkte digitale infrastructuur, met het oog op de leefbaarheid van het platteland.
5. Afspraken met het Rijk in IPO-verband voor een gedifferentieerd rijksbeleid en gedifferentieerde rijksuitkeringen, met oog voor vergrijzing en krimp.

2.3 | Waterbeheer, drinkwater en waterschappen

Water is van levensbelang voor mensen, dieren en planten. Een teveel of een tekort aan water kan een bedreiging vormen. De ChristenUnie wil dat Nederland een veilig land is en ondersteunt daarom voluit het Deltaprogramma waarin overheden samenwerken aan meer veiligheid. Voor Overijssel ligt hier een stevige opgave. Het werkwijze van het programma *Ruimte voor de Rivier* willen we de komende periode voortzetten.

Ook willen we inzetten op robuuste watersystemen en natuurlijke klimaatbuffers.

De provincie heeft de taak om samen met de waterschappen aan goede dijken en aan rampen- en evacuatieplannen te werken. Overijssel kent 110 kilometer aan afgekeurde dijk, waarmee aan de slag moet worden gegaan. Zij moet waterschappen betrekken bij de aanleg van nieuwe woonwijken, bedrijventerreinen en wegen. Om wateroverlast te voorkomen, is mogelijk extra waterberging nodig. De provincie stelt duidelijke regels op voor voldoende aanvoer van zoet water in tijden van droogte. Er wordt geïnvesteerd in slimme watersystemen, voorraadvorming voor tijden van droogte en minder overstromingen bij hevige regenval.

De drinkwatervoorziening (zoetwatervoorziening) in Oost-Nederland heeft de laatste jaren meer aandacht gekregen. In afstemming met de waterschappen en de drinkwaterwinningsbedrijven willen we die aandacht voor kwantitatief en kwalitatief voldoende drinkwater intensiveren. Klimaatdeskundigen verwachten drogere zomers en heftiger regenbuien. We moeten dus niet alleen zorgen voor goede dijken, maar ook voor een goede balans tussen afvoer en vasthouden van hemelwater en het voorkomen van droogte. Ook zijn maatregelen nodig om door middel van waterbeheer hittestress in met name steden te verminderen.

Wij willen dat de provincie de komende jaren krachtig verder werkt aan de uitvoering van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en slimme combinaties realiseert door middel van win-win situaties te zoeken met opgaven vanuit andere kerntaken.

De ChristenUnie kiest voor

1. Voortzetten van de werkwijze van het programma Ruimte voor de Rivier. Ruimte voor de Vecht vraagt om aanvullende investeringsmiddelen.
2. Samen met betrokken bewoners en waterschappen zoeken naar concrete oplossingen voor waterberging in gebieden waar dat nodig is.
3. Behoud van de provinciale regie op het ruimtelijk domein, taken op het gebied van waterbeheer aan de waterschappen overlaten.
4. Opstellen van een maatregelenpakket 'water', in samenwerking met de waterschappen, het waterwinbedrijf en partners van het Akkoord Samen Werkt Beter, al dan niet ondergebracht in bestaande uitvoeringsprogramma's, beheerplannen of een Deltaplan Water.
5. Ontwikkeling van het thema waterveiligheid voor Overijssel en met name Noordwest-Overijssel, in aansluiting bij het Deltaprogramma.

2.4 | Landelijk gebied

Akkoord Samen Werkt Beter Overijssel

Het Akkoord Samen werkt Beter geeft richting aan het natuurbeleid in Overijssel. Met deze samenwerking tussen natuur, landbouw en economie wordt gezocht naar wegen om de grote Natura 2000-opgave in Overijssel te realiseren, met oog voor de belangen van het agrarisch bedrijfsleven, de toeristische sector en ondernemingen. De ChristenUnie is continu op zoek naar die balans tussen ecologie en economie, daarom pleiten wij ervoor om de ingeslagen weg voort te zetten.

PAS (Programmatische Aanpak Stikstof)

De totstandkoming van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) is cruciaal voor het draagvlak voor en de realisatie van de Natura 2000-opgave. Het stikstofbeleid heeft als doel de natuur te beschermen en andere ontwikkelingen, zoals die van de veehouderij, ruimte te geven. Draagvlak, haalbaarheid en betaalbaarheid van de maatregelen, samen met goede communicatie, moeten voorop staan. Ook het ondernemen met natuur en water geeft mogelijkheden; in de zone ondernemen met natuur en water willen we het ondernemerschap bevorderen.

Nationale Landschappen en Nationale Parken

De Nationale Landschappen IJsseldelta-Zuid en Noordoost-Twente hebben de afgelopen jaren de nodige financiële impulsen van de provincie ontvangen. Voortzetting daarvan vraagt om herbezinning op de focus en de doelstelling van deze Nationale Landschappen. De Nationale Parken Sallandse Heuvelrug en Wieden/Weerribben zijn door gewijzigd rijksbeleid tot de verantwoordelijkheid van de provincie gaan behoren. Dat vraagt om bezinning over de benodigde financiering voor deze bijzondere gebieden.

Agrarisch natuurbeheer

Een groot aantal agrariërs kiest voor agrarisch natuurbeheer. Zij nemen maatregelen die het behoud van natuur en landschap dienen. De ChristenUnie vindt dat de verantwoordelijkheid voor agrarisch natuurbeheer vanaf 2016 hoort te liggen bij de collectieven: agrarische natuurverenigingen of gebiedscoöperaties.

Rietteelt

Samen met de sector rietteelt wordt actief gezocht naar financieringsmogelijkheden en naar mogelijkheden om deze sector fiscaal te ondersteunen. Rietteelt verdient in Overijssel toekomstperspectief als pijler onder het natuur- en landschapsbeheer, als belangrijke bron van inkomsten en als bedrijfsactiviteit van cultuurhistorisch belang.

Groene en Blauwe Diensten

De regeling Groene en Blauwe Diensten wordt in 2015 geëvalueerd. Ons doel is om deze regeling in geactualiseerde vorm voort te zetten.

De ChristenUnie kiest voor

1. Uitgangspunt van beleid zijn de vastgestelde wijzigingen in de Omgevingsvisie op grond van het Akkoord Samen werkt Beter (juli 2013). De zone Ondernemen met Water vormt een tussengebied in het kader van het landelijk Natuurnetwerk; deze zone willen we handhaven. In situaties waar overleg op basis van gelijkwaardigheid tot grote knelpunten leidt, wordt de Overijssel-methode (mediation) ingezet. In 2016 wordt het akkoord geëvalueerd.
2. Voortvarende aanpak van inrichting en beheer van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), waaronder de Natura 2000-gebieden.
3. Voldoende ontwikkelruimte voor de toeristische sector in waardevolle landschappen en natuurgebieden.
4. Uiterste zorg, vanuit het oogpunt van rechtvaardigheid, voor bedrijven in Overijssel die vanwege onvolkomenheden in wet- en regelgeving rond de Natuurbeschermingswet op dit moment geen vergunning kunnen verkrijgen.
5. Onderzoek naar samenwerking tussen Nationaal Landschap IJsseldelta met Netwerkstad Zwolle-Kampen.
6. Centraal stellen van de leefbaarheid en de regionale economie in het Nationaal Landschap Noordoost-Twente.
7. Evaluatie van de regeling Groene en Blauwe Diensten in 2015, gericht op voortzetting van die regeling.
8. Ondersteuning van de sector rietteelt in de Kop van Overijssel onder de voorwaarde bij het bereiken van een duurzame positie in het natuurbeheer.

3.0 | Landbouw

De ChristenUnie heeft hart voor boeren, riettelers en tuinders. Zij zorgen voor de productie van gezond en goed voedsel en leveren een belangrijke bijdrage aan het beheer en onderhoud van het landschap. Zij werken in sectoren die naar hun aard een nauwe relatie met de schepping hebben. De ChristenUnie zet zich in voor een sterke en gezonde landbouwsector die verbonden is met de samenleving, zodat er draagvlak en waardering is voor deze sectoren. Een toekomstbestendige agrarische sector heeft een gezonde economische basis, is medespeler op het gebied van innovatie, dierenwelzijn, energie en milieu en draagt bij aan behoud van natuur en landschap.

Sturing op ruimtelijke kwaliteit vanuit de Omgevingsvisie met de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving (KIGO), is de aangewezen weg om schaalvergroting in de landbouw in goede banen te leiden. Sturen op aantal dieren of grootte van het bouwblok past niet binnen deze visie. Agroparken – zeer grootschalige totaalconcepten – passen niet bij de structuur van de gezins- en familiebedrijven die Overijssel kenmerkt. De ChristenUnie is geen voorstander van bovenwettelijke eisen aan dierenwelzijn en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

De provincie dient actief mee te werken aan het beschikbaar stellen van Europese fondsen en regelingen voor (agrarische) ondernemers en partnerorganisaties. Als middenbestuur kan zij een actieve rol vervullen in het signaleren en agenderen van zaken die van belang zijn voor ondernemers, onderwijsinstanties en partnerorganisaties.

De verbreding van de landbouw neemt toe: zorgboerderijen, productie en vermarkting van streekproducten, toeristische arrangementen, natuurboeren. De ChristenUnie stelt voor om binnen het programma Agro & Food hier bijzondere aandacht aan te besteden. Wij willen de relatie tussen zorginstellingen en het toepassen van streekproducten bevorderen. In het kader van het stimuleren van een circulaire economie zet de ChristenUnie in op 30 procent minder voedselverspilling in 2020.

De ChristenUnie kiest voor

1. Aandacht van de provincie voor positieve ontwikkelingen in de landbouw en (glas)tuinbouw, zoals de regionale voedselproductie, bijvoorbeeld door voorlichtingscampagnes.

2. Versterken van de relatie van de landbouwsector met andere sectoren (agro-food, energie, recreatie en toerisme) en beleidsvelden (drinkwaterwinning, zoetwatervoorziening, waterbeheer, landschaps- en natuurbeheer, et cetera).
3. Ondersteunen van processen en netwerken voor informatie, inspiratie en gezamenlijke initiatieven van mensen uit de landbouw en sectoren zoals bedrijfsleven, natuur, landschap en energie.
4. Aandacht binnen het Agro & Food-programma voor de verbrede landbouw met streekproducten.
De relatie met de Overijsselse zorginstellingen wordt daarbij een speerpunt.
5. Het ontwikkelen van een programma om voedselverspilling met 30% te reduceren in 2020.
Het opstellen van een goede provinciale Jonge Boeren Regeling.

4.0 | Energie, milieu en klimaat

4.1 | Energie

Het provinciale energie- en milieubeleid van de ChristenUnie staat in het teken van het rentmeesterschap, de Bijbelse opdracht om de aarde te bebouwen en te bewaren. De mens is geen verbruiker van de schepping, maar beheert deze in het besef dat de aarde wordt doorgegeven aan volgende generaties. Duurzame ontwikkeling is ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie zonder dat de behoefte van toekomstige generaties in gevaar komt.

Na de verkoop van Essent heeft de provincie Overijssel een omvangrijk programma voor de omschakeling naar nieuwe energie opgezet. Op initiatief van de ChristenUnie is een groot gedeelte van de opbrengst van de Essent-gelden hieraan besteed. Wij zijn voorstander van een voortvarende omschakeling naar een energieproductie en -consumptie die toekomstbestendig, schoon en eerlijk is. De provincie heeft een voortrekkersrol en is aanjager, stimulator en initiatiefnemer van projecten. Voortzetting van omvangrijke projecten voor energiebesparing en omschakeling naar duurzame energie blijven de komende jaren pijlers voor het energiebeleid. Lokale energiecorporaties vervullen hierbij een grote rol, juist vanwege de kleinschaligheid en betrokkenheid van burgers en ondernemers. De provinciale ambitie om te komen tot 20 procent hernieuwbare energie in 2020 blijft onverminderd van kracht. Initiatieven van bewoners en ondernemers worden gefaciliteerd. De ambitie ten aanzien van windenergie is gericht op realisatie 85,5 megawatt. Daarnaast ondersteunt de provincie particuliere initiatieven. De ChristenUnie wil zonne-energie krachtig stimuleren.

De ChristenUnie zal de komende periode niet meewerken aan de winning van schaliegas. Daarvoor is een heldere visie op de ondergrond nodig en onderzoek naar veiligheidsrisico's als de ondergrondse opslag in zoutcarvernes. Anders omgaan met energie vraagt ook om nieuwe, slimme vormen van mobiliteit. De ChristenUnie wil initiatieven en programma's die daar aan bijdragen, stimuleren.

De ChristenUnie kiest voor

1. Voortzetting en periodieke evaluatie van bestaande programma's als Het Energiefonds en de Energie Infrastructuur.
2. Aandacht voor het groeipotentieel van zonne-energie in Overijssel. Wij stimuleren zonne-energie boven windenergie. Windenergie blijft beperkt tot de te realiseren afspraken met de rijksoverheid.
3. Geen toestemming voor schaliegaswinning in Overijssel in de komende bestuursperiode; we willen de resultaten van nadere onderzoeken eerst afwachten. Bovendien is een heldere visie op de ondergrond essentieel.

4. Krachtige voortzetting van omvangrijke energiebesparing en omschakeling naar hernieuwbare energie.
Met het provinciaal energiefonds wil de ChristenUnie zowel energiebesparing faciliteren, als hernieuwbare energie stimuleren. In 2020 moet de ambitie van 20 procent hernieuwbare energie zijn verwezenlijkt.
5. Ruimte voor de productie van duurzame energie uit zon, wind en biomassa. De belangen voor omwonenden, grondeigenaren en het landschap verdienen bijzondere aandacht. In het sociaal flankerend beleid wordt daarmee rekening gehouden. Bij windenergie willen we inzetten op innovatieve turbines en mogelijkheden.
6. Samen optrekken als grensregio's om de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen te stimuleren.
De opgaven op het gebied van klimaat reiken over provinciegrenzen heen. Grensregio's benutten elkaars kennis, ervaring en kwaliteiten.

4.2 | Milieu en klimaat

Een gezonde en veilige woon- en werkomgeving is een belangrijke voorwaarde voor welvaart en welzijn. Afgelopen jaren zijn verschillende projecten binnen het programma Gezond en Veilig Leefmilieu in gang gezet. Hier willen we na 2015 mee verder gaan. Een belangrijk onderdeel zijn programma's voor asbestsanering. Deze visie bepaalt onze keuzes op het gebied van energie, klimaat, milieu en afvalverwerking. De uitdaging voor de provincie is om de maatschappelijke en economische voorwaarden te creëren die leiden tot een betere en meer duurzame economische positie, een gezonder leefmilieu, nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid. De 23 duurzame dorpen zijn daarbij inspirerende voorbeelden.

De ChristenUnie kiest voor

1. Uitbreiding van de succesvolle regeling 'Asbest eraf, zonnepanelen erop' naar alle gebouwen.
2. Een update van de lijst met bodemsaneringslocaties, waarbij de stand van zaken en het benodigde budget worden vastgesteld.
3. Ontwikkeling van een visie op de ondergrond, inclusief opslag in zoutcavernes, winning van schaliegas en aardwarmteprojecten. Op basis hiervan de Omgevingsvisie aanscherpen.
4. Inschakelen van het Overijssels bedrijfsleven bij het gebruik van innovatieve materialen ter vermindering van geluidsoverlast en trillingen langs wegen en spoor.
5. Versterken van de Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's) Twente en IJsselland als slagvaardige en compacte netwerkorganisaties.

6. Blijvende inzet op duurzame en energiezuinige verlichting langs provinciale wegen.
7. Voorwaarden scheppen voor verduurzaming van de woningvoorraad. In het energiearm maken van bestaande woningen en gebouwen is grote winst te behalen.

5.0 | Verkeer en vervoer

5.1 | Openbaar vervoer

Het openbaar vervoer maakt werk, onderwijs en voorzieningen voor een grote groep inwoners bereikbaar. Mensen reizen bijvoorbeeld vanuit de regio naar hun werk in de grotere kernen en scholieren kunnen onderwijs volgen dat het beste bij hen past. Het openbaar vervoer dient in onze optiek voor zoveel mogelijk reizigers toegankelijk te zijn en een aantrekkelijk alternatief te zijn voor eigen vervoer. Dit vraagt om een balans tussen het aanbod en de betaalbaarheid van het vervoer. Soms is het niet haalbaar om in elke kern een OV-verbinding te verzorgen. Waar mogelijk moeten verbindingen met kleine dorpen in stand worden gehouden of moeten er volwaardige alternatieven zijn. Lokale initiatieven als het gebruik van een deelauto of aansluiting van regiotaxi en buurtbus op regionale bus- en treinlijnen, verdienen meer aandacht. Daartoe zijn ook goede parkeervoorzieningen van belang. Een speerpunt voor de ChristenUnie is de versterking van het spoornetwerk. Het knooppunt Herfte dient opgelost te worden. De spoorverbinding Enschede-Zwolle wordt steeds belangrijker. Het traject Hardenberg-Zwolle en andere trajecten vragen om nieuwe impulsen. De ChristenUnie is tegenstander van het verzwaren van de druk op het bestaande spoor door het beroeps-goederenvervoer. Alternatieven zoals de noordtak van de Betuwelijn dienen verder verkend te worden.

De ChristenUnie kiest voor

1. Samenwerking met andere provincies zoals Gelderland, Flevoland en Drenthe om te investeren in verbetering van reisinformatie en OV-marketing.
2. Elektrificatie van het regionale spoor Almelo-Mariënberg; daarvoor zal intensief overleg met ProRail worden gevoerd.
3. Verdere versterking van de Vechtdallijnen tussen Hardenberg en Zwolle en ontwikkeling van de stations omgeving bij Hardenberg.
4. Stimuleren van OV-verbindingen over landsgrenzen heen zodat naburige steden en luchthavens aantrekkelijk en toegankelijk worden.
5. Stimuleren van lokale initiatieven, zodat bewoners via regiotaxi of buurtbus aansluiting hebben op regionale bussen en treinen. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de gemeenten.
6. Ontwikkelen van nieuwe stations die het gebruik van openbaar vervoer stimuleren. Overijssel heeft veel locaties met een goede vervoerswaarde, zoals Staphorst, Hengelo Westermaat, Deventer Zuid, Bathmen en Bergentheim.

7. Mogelijkheid om op elk knooppunt van treinen en/of bussen een OV-fiets te kunnen huren.
8. Uitbreiding van het NS-nachtnet tot buiten de Randstad, daar waar voldoende vervoersvraag is. De provincie lobbyt bij het Rijk voor een nachtnetaansluiting van Deventer, Enschede, Hengelo en Zwolle.

5.2 | Bereikbaarheid en verkeer

De ChristenUnie vind goede bereikbaarheid een belangrijke randvoorwaarde voor de leefbaarheid van onze provincie, nodig om er goed te wonen, te werken, te recreëren en cultuur te beleven. De afgelopen periode is er veel geld gegaan naar de hoofdinfrastructuur van de wegen, met name in de vorm van voor- en cofinanciering van rijkswegen agenda. De ChristenUnie vindt dat daar een beter toetsingskader voor moet komen. De verbetering van rijksweg N36 heeft bij de ChristenUnie vanwege de verkeersveiligheid prioriteit als het gaat om bijdrage in de rijksfinanciering. De inzet op snelle realisatie van verbreding van de A1 en verdere verbetering van de N35 staat hoog op de agenda. Voor beide rijkswegen heeft de provincie in de afgelopen periode veel middelen beschikbaar gesteld. Voor de N340 dient er blijvende aandacht voor oplossing van knelpunten te zijn. De ChristenUnie richting zich allereerst op de knooppunten bij Varssen en de aansluitingen op de N48. Daarnaast willen we goede oplossingen op het traject Ommen-Dalfsen.

Provinciale wegen verbinden dorpen en steden met elkaar en met rijkswegen. Deze wegen zijn van grote betekenis. Verschillende groepen maken samen gebruik van deze wegen: forensen, scholieren, vrachtauto's en landbouwvoertuigen. Zorgen voor veiligheid en een vlotte doorstroming is de taak van de provincie. Veiligheid is van levensbelang. Meer dan in het verleden vragen het onderhoud en vervangen van wegen en kunstwerken aandacht. De ChristenUnie wil daar prioriteit aan geven. Daarnaast willen wij slimme en zuinige mobiliteit aanjagen: e-bike, e-scooter en de deelauto zijn voorbeelden in die ontwikkeling. Daar hoort ook bij de aanleg van fietssnelweg. Waar mogelijk moet dat in combinatie met vernieuwing van de wegen infrastructuur worden aangepakt, zoals bij N340 en N35.

Het beroepsgoederenvervoer over water is belangrijk voor de regionale economie en voor de verduurzaming van het transport. De ChristenUnie wil dat de functie van de Overijsselse binnenhavens optimaal wordt benut. De mogelijkheden van de Overijsselse binnenhavens dienen optimaal te worden benut. Te denken valt aan de haven van Deventer, die als kernhaven is aangewezen. De regionale economie kan een belangrijke impuls krijgen door de bereikbaarheid van de Zuiderzeehaven bij Kampen te verbeteren voor grotere schepen en door de sluisen bij Kornwerderzand te vernieuwen. Het vrachtverkeer over de weg verdient aandacht

in verband met de specifieke eisen en maatvoering voor vrachtauto's (o.a. beveiligde parkeerplaatsen). Ook het Kwaliteitsnetwerk Goederenvervoer voor West-Overijssel verdient aandacht.

De ChristenUnie kiest voor

1. Een helder kader met de voorwaarden voor cofinanciering van rijkswegen.
2. Aanbrengen van meer bermverlichting en wegdekreflectoren.
3. Betere toegankelijkheid van provinciale wegen voor landbouwverkeer, als daarvoor geen andere mogelijkheden zijn. Een hoge frequentie van passeerstroken maakt een veilige en vlotte doorstroming van overig verkeer mogelijk.
4. Hoge prioriteit voor onderhoud van provinciale wegen.
5. Duidelijke verbetering van de verkeersveiligheid en doorstroming op rijksweg N36. De realisatie van een versnelde verbreding van de A1 en verbetering van de N35 staan op de agenda.
6. Een vernieuwde aansluiting van de N340 op industrieterrein Hessenpoort en de spoorwegovergang om de functie van Zwolle als knooppunt te versterken en de verkeersafwikkeling van de N340 vraagt om snelle uitvoering. De knelpunten bij Varssen en de N48 dienen toekomstbestendig te worden gemaakt.
7. Langs belangrijke wegen moeten fietssnelwegen worden aangelegd die aantrekkelijk zijn voor woon-werkverkeer, e-bikes en wielrenners. Fietssnelwegen zijn comfortabel voor fietsers en aantrekkelijk vanwege een ruime opzet en minimaal oponthoud.
8. Aantrekkelijker maken van de overstap tussen eigen en openbaar vervoer. OV-opstappunten moeten met de auto en de fiets goed toegankelijk zijn, met gratis parkeermogelijkheden.
9. Meer beroepsgoederenvervoer over water. De bereikbaarheid van de Zuiderzeehaven bij Kampen voor grotere schepen is voor ons een speerpunt.
10. Niet weer inzetten op een commerciële burgerluchthaven. Het advies van de commissie-Wientjes is voor ons in principe leidend voor de planvorming rond de voormalige luchthaven Twente.

6.0 | Economie

6.1 | Regionale economie

Het MKB is de motor van de Overijsselse economie. Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid, innovatie en productiviteitsgroei en dragen daarmee in grote mate bij aan de welvaart en het welzijn van de provincie. Oog hebben voor kansen om te ondernemen en werkgelegenheid te organiseren, is voor ons een speerpunt in het provinciaal beleid. Die houding is een belangrijke voorwaarde voor een leefbare samenleving.

Topsectoren verbinden aan het MKB

De uitdaging voor de komende periode is om de topsectoren met hun voorsprong te verbinden aan het midden- en kleinbedrijf. De ChristenUnie vindt dat het topsectorenbeleid moet worden geëvalueerd en moet worden afgestemd op de ontwikkelingen en innovatiekansen van het midden- en kleinbedrijf, waaronder de Overijsselse bouw- en maakindustrie. Transport en logistiek is een sector die in het regionaal economisch beleid nadrukkelijk mee genomen dient te worden. Voor de regionale economie en werkgelegenheid is de betekenis van de zorg economie steeds relevanter. De ChristenUnie vindt het van belang dat verbindingen met de zorgsector uit oogpunt van economische betekenis en werkgelegenheid krachtiger wordt. De vrijetijdseconomie is voor Overijssel ook een belangrijke pijler, omdat meer bezoekers zorgen voor meer banen.

Focus op werkgelegenheid

Op sociaaleconomisch terrein heeft de provincie de taak voorwaarden te scheppen voor een optimale ontwikkeling van werkgelegenheid, arbeidsmarkt en bedrijfsleven/ ondernemerschap. De provincie kan daarbij initiërend, stimulerend en coördinerend optreden. De ChristenUnie wil dat de provincie economische plannen en initiatieven ondersteunt die banen opleveren. Zo kan de werkloosheid in Overijssel, met name die in Twente, worden teruggedrongen. De overheid hoort niet op de stoel van ondernemers te gaan zitten, maar ondernemers het ondernemen mogelijk te maken.

Het Overijssels MKB versterken

De echte banenmotor van Overijssel is nog steeds het midden- en kleinbedrijf. De afgelopen jaren heeft het MKB het zwaar te verduren gehad. Na de recessie van de afgelopen jaren zijn de eerste positieve signalen zichtbaar. Het is van groot belang dat Overijssel deze slag niet gaat missen, maar dat de provincie juist faciliteiten schept waardoor met name het MKB volop profiteert van de aantrekkende economie. Het MKB moet een stevige innovatieslag maken om in te kunnen spelen op de maatschappelijke ontwikkelingen van de laatste jaren.

Om ervoor te zorgen dat de MKB-sector optimaal profijt heeft van het provinciale beleid, wil de ChristenUnie evalueren in hoeverre de MKB-sector daadwerkelijk deelneemt en profiteert van het topsectorenbeleid van de provincie. Als dat onvoldoende blijkt te zijn, wil de ChristenUnie maatregelen nemen om de participatie van deze sector te verstevigen. De slagkracht van het MKB kan worden versterkt door het mobiliseren van kennis en kunde, ondersteund met innovatiebijdragen, startsubsidies en garanties. Initiatieven op het gebied van werkgelegenheid, duurzaamheid en energie verdienen prioriteit. De regionale samenwerking tussen bedrijfsleven, wetenschap en onderwijs is een belangrijk speerpunt.

Grote bedrijven blijven belangrijk voor innovatie

Grote bedrijven zijn voor Overijssel van essentieel belang. Zij zorgen voor werkgelegenheid en kunnen krachtige impulsen geven aan nieuwe initiatieven en innovaties. Grotere bedrijven hebben doorgaans meer armslag, meer internationale contacten en meer mogelijkheden om omvangrijke innovatieprojecten aan te gaan en te stimuleren. De samenwerking tussen de provincie, de kennisinstututen en het bedrijfsleven dient zo krachtig mogelijk te worden ontwikkeld. Daar ligt de basis voor innovatie.

Coöperatie versterkt leefbaarheid

Met het oog op de leefbaarheid in de kernen is het goed dat bedrijven en instellingen zich inzetten voor het behoud van een sterke maatschappelijke infrastructuur. De ChristenUnie wil initiatieven stimuleren die bijdragen aan het behoud van voorzieningen in de kernen. Middenstand, instellingen, MKB-bedrijven en zorginstellingen kunnen samen met lokale overheden en bewoners nieuwe vormen van coöperatieve samenwerking opzetten, die gericht zijn op leefbaarheid, gezamenlijke verantwoordelijkheid en zorg en welzijn. De ChristenUnie wil deze initiatieven faciliteren met raad en daad en zo nodig met financiën (voor de start).

Leegstand en overprogrammering

De toenemende leegstand van winkels, kantoren, boerderijen, bedrijventerreinen en zorgvastgoed vraagt de aandacht van de provincie. Leegstand heeft een negatief effect op de beeldvorming en leefbaarheid van de kernen en stadscentra. De eerste verantwoordelijkheid voor het vestigingsbeleid en het stimuleren van de lokale economie, ligt bij gemeenten. Van de provincie mag worden verwacht dat zij lokale voorbeeldinitiatieven stimuleert en deelt met andere gemeenten. De provincie kan ook de samenwerking tussen gemeenten stimuleren om overprogrammering tegen te gaan. Zo nodig zet de provincie daar haar ruimtelijk instrumentarium, zoals de omgevingsvisie daarvoor in.

Het beleid rond leegstaande kantoren moet zich in de eerste plaats richten op de ontwikkeling en vernieuwing van bestaande locaties en het ruimte bieden aan nieuwe bestemmingen. De ChristenUnie wil dat het herstructureringsbeleid voor bedrijventerreinen wordt voortgezet. De herstructurering van bedrijventerreinen, kantooromgevingen, winkelcentra vraagt om meer aandacht voor de groene omgeving. Gemeenten en de sector detailhandel werken gezamenlijk aan een toekomstbestendige provinciale detailhandelsstructuur. De rol van de provincie is vooral gericht op bovenlokale ontwikkelingen en programmering.

De ChristenUnie wil de leegstand van boerderijen beter in beeld brengen en een programma ontwikkelen om nieuwe invulling te stimuleren en verrommeling tegen te gaan. De trend om wonen en werken te combineren, betekent een integratie van functies en vraagt om een nieuwe ruimtelijk-economische visie. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat de opdracht van de herstructureringsmaatschappij Overijssel (HMO) wordt verdiept en versterkt.

Uit- en aanbesteding

De ChristenUnie vindt het van groot belang dat regionale MKB-ondernemers kunnen inschrijven bij aanbestedingen. Onredelijke uitsluitingscriteria bij aanbestedingen zijn dus ongewenst. Mocht er bijvoorbeeld sprake zijn van een criterium voor minimumomzet, dan moet dit in redelijke verhouding staan met de opdracht (bijvoorbeeld: maximaal vijf maal de opdrachtsom). Tegelijkertijd dient er sprake te zijn van een fair-price-criterium, waarbij de gecalculeerde kostprijs als minimum inschrijfsom geldt. De ChristenUnie wil samenwerking tussen meerdere MKB-bedrijven, onderwijs- en wetenschapsinstellingen bij aanbestedingen stimuleren. Dat zorgt voor een bundeling van kennis en kunde en versterkt de partijen onderling en ook de samenleving. Bij het aanbestedingsbeleid wil de ChristenUnie nadrukkelijker aandacht en ruimte voor de zogenaamde DBFM-contracten als mogelijkheid voor grote infrastructurele projecten.

De ChristenUnie kiest voor

1. investeringen in een sterke regionale economie en in kennis en innovatie. De provincie zorgt voor goede randvoorwaarden en voor samenwerking met universiteiten, hogescholen en onderzoeksinstituten, alsook het middel beroepsonderwijs.
2. Evaluatie en aanscherping van het topsectorenbeleid, betere afstemming op de bouw- en de maakindustrie, de logistieke sector en de zorgeconomie, met het oog op banengroei.
3. Bevorderen van de regionale economie door in het aanbestedingsbeleid criteria te schrappen die voor

het MKB hinderlijk zijn.

4. Stimuleren van 'eerlijk ondernemen'. De ChristenUnie kiest voor maatschappelijk verantwoord ondernemen en 'fair trade' als uitgangspunten voor het provinciaal beleid.
5. Kennisuitwisseling en samenwerking tussen onderwijs, overheden, ondernemers en onderzoek.
6. Terughoudend beleid voor vestiging van detailhandel in het buitengebied, bestrijding van de leegstand in stads- en streekcentra, aandacht voor nieuwe profielen voor binnensteden en de ontwikkeling van een visie op de leegstand van agrarische gebouwen.

6.2 | Toerisme, Recreatie en Evenementen

Toerisme is een belangrijke economische pijler voor Overijssel en een cruciale bron van inkomsten. Toerisme levert banen op voor alle niveaus en verhoogt de leefbaarheid van gebieden. Om succesvol te blijven, moet er samen met het bedrijfsleven worden geïnvesteerd in promotie van de regio. Het gaat daarbij niet alleen om groei van het toerisme. Overijssel krijgt op deze manier ook een aantrekkelijker vestigingsklimaat voor bedrijven en internationaal toptalent. In lijn hiermee past ook de ondersteuning van culturele en sportevenementen. De ChristenUnie vindt dat de provincie daar niet de primaire verantwoordelijkheid draagt, maar zij kan wel ondersteunend vanuit het stimuleren van de regionale economie. De provincie behoort niet bij te dragen in de exploitatie van professionele sportorganisaties. In de komende jaren zal een groeiende groep vitale inwoners gebruik maken van voorzieningen in het landelijk gebied en in de natuur. Daarnaast groeit het aantal mensen dat in de stad woont en in de buurt van de stad voorzieningen nodig heeft voor ontspanning en vrije tijd. het stimuleren van voldoende beweging. Gevarieerde natuurgebieden en aantrekkelijke landschappen zijn daarom belangrijk voor de recreatie. Toegankelijkheid van die gebieden is essentieel. De ChristenUnie vindt dat het recreatie-profiel en het streekeigen product van de provincie moeten worden versterkt. Voor toeristen is digitale bereikbaarheid een must. De ontwikkeling van een provincie dekkend breedbandnetwerk is daarom essentieel. Overijssel heeft verder baat bij een goed onderhouden, ontwikkeld en samenhangend fiets- en wandelnetwerk. Vanuit het perspectief van gezondheid en leefstijl kunnen voorzieningen, als fiets-, wandel- en kano routes ook bijdragen aan het stimuleren van voldoende beweging. Door de vergrijzing zijn steeds meer voorzieningen nodig die niet alleen zijn toegesneden op vitale ouderen, maar ook voor de groeiende groep ouderen met een zorgvraag. De ChristenUnie wil onderzoek doen naar knelpunten op dat gebied, om specifiek beleid te kunnen ontwikkelen. Verder willen we het toerisme verbinden met (mantel-)zorg en met de sector agro-food.

De ChristenUnie kiest voor

1. Positieve aandacht voor (mantel-)zorgvoorzieningen in Overijssel. Het is in onze provincie goed verblijven voor mensen met een zorgvraag. Dit wordt een speerpunt van het recreatie- en toerismebeleid.
2. Stimuleren van cross-overs tussen recreatie en toerisme met zorg en agro-food.
3. Voortzetting van de bovenregionale en (inter)nationale promotie van de Overijsselse A-merken, zoals Wieden-Weerribben, Twente en het Vechtdal door middel van goede marketing, in samenwerking met het bedrijfsleven en met ondersteuning van Marketing Oost.
4. Een goede ontsluiting van het landelijk gebied en van de natuurgebieden.
5. Evalueren van het evenementenbeleid, als onderdeel van de (vrije tijds-)economie. Evenementen dienen bij te dragen aan de doelen van het recreatie- en toerismebeleid.

6.3 | Arbeidsmarkt en Onderwijs

Overijssel heeft veel MKB-bedrijven op het gebied van techniek en ambacht. De maakindustrie kampt met een gebrek aan goed opgeleide medewerkers. De ChristenUnie vindt dat de provincie de regie moet nemen in de versterking van het beroeps- en het techniekonderwijs. De ChristenUnie vindt dat de provincie in samenwerking met het onderwijs moet werken aan de ontwikkeling en uitwisseling van hoogwaardige kennis. De relatie tussen bedrijven en kennisinstellingen vraagt een regisserende rol van de provincie. Dat is nodig voor een sterk innovatiebeleid.

De ontwikkeling van talenten is ook nodig om een tweedeling te voorkomen tussen hoogopgeleide burgers en burgers die in de kenniseconomie aan de zijlijn staan. Dit vraagt beleid dat rekening houdt met diversiteit in bedrijvigheid, zodat ook vakmensen en lager opgeleide mensen kans op werk wordt geboden. Omscholingmogelijkheden die werk en leren combineren moeten daarop zijn toegesneden. Voor de ontwikkeling van de arbeidsmarkt is het belangrijk dat vakopleidingen en techniekcentra aansluiten op de vraag vanuit de markt. In overleg met gemeenten kan het Platform MBO een goede rol vervullen in het organiseren van opleidingstrajecten van mensen die nu aan de zijlijn staan in het arbeidsproces.

Het 1000-jongerenplan, gericht op kwetsbare jongeren die moeilijk toegang hebben tot arbeid verdient voortzetting in een nieuwe vorm. De ChristenUnie ondersteunt initiatieven vanuit het MKB die mensen met een handicap of beperking aan een baan helpen. De provincie moet het initiatief nemen voor een provinciaal plan om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt naar werk toe te leiden. Gemeenten hebben daarin een eerste taak, maar kunnen dat niet zonder gemeente-overschrijdende afspraken met werkgevers. De Chris-

tenUnie vindt dat er op dit gebied een actieve rol is voor de provincie om het regionaal economisch beleid te verbinden met arbeidsmarktbeleid. De ChristenUnie wil dat in het regionale economische beleid werk, opleiding en banencreatie voor mensen met een achterstand een speerpunt is.

De ChristenUnie vindt dat de provincie social return-beleid actief vorm moet geven. De provincie dient samen met gemeenten, bedrijven en instellingen afspraken te maken voor mensen met een beperking. Zij moet zelf het goede voorbeeld geven door in de eigen organisatie ruimte te bieden aan mensen met een beperking of achterstand. De ChristenUnie streeft naar 5 procent van de loonsom voor banen voor mensen met een beperking. Mogelijkheden om werkplekken aan te passen moeten actief onder de aandacht worden gebracht.

De ChristenUnie kiest voor

1. Goede analyse van de arbeidsmarkt, zodat het onderwijs kan worden gestimuleerd om de juiste opleidingen aan te bieden.
2. Samenwerking tussen de provincie, gemeenten, bedrijfsleven en onderwijs met als doel arbeidsmarkt en onderwijs dicht bij elkaar te brengen. Hiervoor wordt kennis geleverd en worden arbeidsleerplekken afgesproken.
3. Een provinciale aanpak voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De provincie werkt samen met partners als gemeenten, bedrijven en onderwijs aan provinciaal plan om mensen aan werk te helpen, en naar werk te begeleiden. Social return moet effectief worden ingevuld.
4. Het goede voorbeeld in eigen huis: de ChristenUnie vindt dat 5 procent van de loonsom van de provincie moet gaan naar mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
5. Inzet op een sterke verbinding en samenwerking tussen provincie, onderwijsinstellingen en bedrijfsleven.

7.0 | Cultuur

7.1 | Kunst en cultuur

De samenleving kan niet zonder kunst en cultuur. Mensen hebben van God creatieve gaven ontvangen, die de ruimte verdienen. In de visie van de ChristenUnie dient de overheid kunst en cultuur te ondersteunen vanwege de identiteit van de regio en de waardevolle bijdrage die zij leveren aan de leefbaarheid van de samenleving. Speciale aandacht wil de ChristenUnie voor cultureel erfgoed, waarbij met name de leegstand en behoud van bijzondere kerkgebouwen aandacht vraagt. In Overijssel is het gedachtegoed van de Moderne Devotie belangrijk voor de identiteit van onze regio. De ChristenUnie wil stimuleren dat dit gedachtegoed levend wordt gehouden en zichtbaar blijft.

De ChristenUnie stimuleert de beschikbaarheid van onderscheiden uitingsvormen van kunst en cultuur voor een zo groot mogelijke groep binnen onze samenleving. Kunst, cultuur, monumenten en erfgoed bevorderen de sociale cohesie, versterken de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat en de identiteit van de onderscheiden regio's binnen Overijssel.

Amateurkunst is de voedingsbodem voor kunst en cultuur op professioneel niveau. De ChristenUnie vindt het daarom belangrijk dat professionele kunst en cultuur in verbinding staan met en bijdragen aan de amateurkunst. Professionele kunst- en cultuurinstellingen hebben een belangrijke taak op het gebied van kunst- en cultuureducatie. Belangrijke randvoorwaarden voor het ondersteunen van kunst- en cultuurinstellingen zijn: kwalitatief vernieuwend aanbod, breed toegankelijk (educatief), maatschappelijke binding (wat doet men voor de gemeenschap) en samenwerking met andere professionele kunst- en cultuurinstellingen, scholen en amateurkunst- en cultuurorganisaties.

De ChristenUnie stelt voor een Raad voor Cultuur Overijssel in te stellen, die op basis van de randvoorwaarden de ontwikkeling van kunst en cultuur stimuleert. In die raad moeten zowel onafhankelijke, professionele kunst- en cultuurbeoefenaars als vertegenwoordigers uit de samenleving op het gebied van cultureel ondernemerschap zitten. De raad krijgt als taak te bepalen in hoeverre kunst- en cultuurinstellingen kunnen worden erkend als onderdeel van de basisinfrastructuur. Verder zal deze Raad het cultureel ondernemerschap stimuleren en de samenwerking tussen provincie, gemeenten en instellingen bevorderen om te komen tot een Cultureel Netwerk Overijssel.

De ChristenUnie kiest voor

1. Bevorderen van de samenhang tussen professionele kunst en cultuur, amateurkunst en scholen vanuit zelfwerkzaamheid en eigen verantwoordelijkheid.
2. Stimuleren dat het gedachtegoed van de Moderne Devotie levend wordt gehouden.
3. Instelling van een Raad voor Cultuur Overijssel.
4. Bevorderen van een Cultureel Netwerk Overijssel.
5. Inzet op de betekenis van waardevolle kerkgebouwen in het kader van cultureel erfgoed
6. Verbeteren van de mogelijkheden om topinstellingen, zoals orkesten, ook in de regio te laten schitteren.
7. Onderzoek naar mogelijkheden om gemeenten te ondersteunen bij cultuureducatie. Het gaat vooral om het verbinden en delen van kennis.
8. Instellen van een steunfunctie voor cultureel ondernemerschap om creatief talent en culturele identiteit te stimuleren.

7.2 | Regionale omroep

De ChristenUnie is voorstander van een zelfstandige regionale omroep, onafhankelijk van de NPO, die tevens als onmisbare rampenzender functioneert. De leefomgeving en de regionale waarden van Overijssel dienen centraal te staan in de programmering. De regionale en lokale media staan in meerdere opzichten onder druk. De provincie heeft een faciliterende rol in de samenwerking tussen de regionale en lokale media, met als doel de regionale journalistiek te versterken. Een onafhankelijk regionaal mediacentrum, waarin dagbladen, omroep en lokale media kunnen participeren, is een idee dat nadere uitwerking verdient.

De ChristenUnie kiest voor

1. Bevorderen van een zelfstandige regionale omroep, onafhankelijk van de NPO, die bijdraagt aan de regionale waarden en identiteit van Overijssel.
2. Ondersteuning van een onafhankelijk regionaal mediacentrum ter versterking van professionele regionale media.

7.3 | Erfgoed en Monumenten

De Overijsselse identiteit uit zich in streektaal, streekgeschiedenis, erfgoed en regionale bouwkunst. Dat culturele erfgoed verdient blijvende provinciale steun. Duurzame ontwikkeling van het cultureel erfgoed is van belang om de identiteit en eigenheid van Overijssel beleefbaar te maken.

de ChristenUnie kiest voor

1. Een ambassadeursfunctie van Statenleden voor de Overijsselse identiteit en cultuur.
2. Het stimuleren werkgelegenheidsproject bij het behoud van erfgoed.
3. Een actieve rol van de provincie in het zoeken naar mogelijkheden om samen met andere overheden en partners het culturele erfgoed te behouden en te ontwikkelen.

7.4 | Bibliotheken

De openbare bibliotheek draagt bij aan een breed maatschappelijk doel. De ChristenUnie vindt dat bibliotheken van groot belang zijn in de strijd tegen laaggeletterdheid. Gemeenten en bibliotheken zijn daar in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor. De rol van de provincie is gebaseerd op wettelijke taken; de ChristenUnie vindt dat de provincie zich dient te beperken tot het ondersteunen van initiatieven voor de (digitale) bereikbaarheid van de voorzieningen. De ruimte die de Bibliotheekwet 2015 biedt dient niet minimalistisch te worden uitgelegd.

De ChristenUnie kiest voor

1. Ondersteunen van gemeentelijke initiatieven om (openbare) bibliotheekvoorzieningen in dorpen en kernen (digitaal) bereikbaar te houden.

8.0 | Sociaal

Veel sociaal beleid is overgedragen aan de gemeenten. Jeugdzorg en sociaal beleid behoren niet meer tot de wettelijke taken van de provincie. Ook toezicht op de kwaliteit is geen provinciale taak. De provincie heeft de afgelopen periode geïnvesteerd in een goede overdracht van de jeugdzorg en gemeenten voorbereidt op die overgang. De provinciale taak beschouwen wij daarmee als afgerond. Waar nodig is de ChristenUnie bereid provinciale expertise – voor zover aanwezig – beschikbaar te stellen om de overdracht te doen slagen.

De introductie van het begrip participatiesamenleving en de vele nieuwe mogelijkheden die social media bieden, leiden tot een nieuw sociaal denken, waarin meer nadruk ligt op de rol van de burger en coöperatieve samenwerking. Inspelen op deze veranderingen vraagt veel van onze inwoners, maar levert ook veel op. Traditionele Overijsselse waarden kunnen een eigentijdse invulling krijgen onder de noemer Noaberschap 3.0. De provincie kan daarbij initiatieven verbinden en kennis delen. Het sociale domein wordt zo verbonden en geïntegreerd met de participatiesamenleving. De ChristenUnie wil autonome middelen van de provincie inzetten om projecten te stimuleren die een coöperatieve maatschappij te bevorderen.

8.1 | Sociale kwaliteit

De ChristenUnie pleit voor voortzetting van het ingezette sociaal kwaliteitsbeleid, geïntegreerd in de kerntaken van de provincie. Sociale kwaliteit is gericht op participatie van burgers en behoort een samenhangend onderdeel van het beleid te zijn. Wij pleiten voor een brede aanpak van deze strategie, waarin de participatiesamenleving herkenbaar is. Sociale kwaliteit moet meer coöperatief tussen samenleving, markt en overheid worden vorm gegeven. Waar versterking van de bovenlokale samenwerking nodig is, kan de provincie een agenderende en stimulerende rol vervullen met maatschappelijke organisaties, het steunfunctiewerk en Overijsselse belangenorganisaties..

De ChristenUnie kiest voor

1. Signaleren en agenderen van vraagstukken en tekortkomingen op sociaal gebied.
2. Een vast omschreven plaats voor het sociale kwaliteit binnen de kerntaken van de provincie.
3. Het bevorderen van een Kennisplatform Participatiesamenleving, waardoor de kennisontwikkeling van burgers, gemeenten en provincies wordt gefaciliteerd en gestimuleerd. interactie tussen netwerken, gemeenten mogelijk, ook binnen de provinciale organisatie.
4. Het inzetten van de methode Eigen Kracht om netwerkvorming te ondersteunen.

8.2. | Sport en gezondheid

Sport is een mooie manier om door God gegeven talenten te ontwikkelen en de gezondheid te bevorderen. Sport is een praktische manier om respectvol met elkaar te leren omgaan en deelname aan de maatschappij. De belangen van de sport zullen in de eerste plaats behartigd worden door de sportverenigingen en sportbonden. Vanuit de overheid gezien zijn Rijk en gemeenten het eerst aan zet.

Sport is dus niet primair een provinciale kerntaak. Vanuit haar overige kerntaken kan de provincie sport en sportbeoefening een goede plaats geven. Wij stellen voor om nader te onderzoeken op welke taak en rol de provincie op het gebied van sport heeft en hoe zij daaraan vorm kan geven.

De ChristenUnie kiest voor

1. Indien gewenst door gemeenten, een coördinerende rol spelen in de afstemming van sportlocaties en in het aanstellen van een combinatiefunctionaris (gecertificeerd sportdocent in te zetten voor verschillende scholen in verschillende gemeenten)
2. Aandacht blijven houden voor de belangen van gehandicaptensport

8.3 | Vluchtelingen

We zijn gezegend met een land waar vrede heerst. Daarom vluchten jaarlijks duizenden mensen naar Nederland die in hun eigen land worden vervolgd vanwege etniciteit, geloof, politieke overtuiging of geaardheid. Gemeenten zijn verplicht een bepaald aantal vluchtelingen op te vangen. De provincie ziet erop toe dat gemeenten aan deze verplichting voldoen. De provincie moet dit toezicht actief invullen door te voorkomen dat gemeenten niet aan hun taak kunnen voldoen en door samenwerking tussen gemeenten te bevorderen. Waar dit op de weg van de provincie komt, dient zij een bijdrage te leveren aan de opvang van vluchtelingen.

De ChristenUnie kiest voor

1. Een provincie waar gemeenten hun verantwoordelijkheid nemen en vluchtelingen goede en passende opvang krijgen. Waar noodzakelijk vervult de provincie een ondersteunende rol.

9.0 | Kwaliteit openbaar bestuur en middelen

9.1 | Integer handelen

Het optreden van de provinciale overheid heeft grote gevolgen voor burgers en bedrijven. Vertrouwen in het functioneren van de provincie is daarom noodzakelijk. Wij vragen daarom blijvende aandacht voor integriteit in het handelen van de provincie en bestuurders. Dat vraagt niet zozeer om meer regels, maar om integer gedrag in de praktijk.

De ChristenUnie kiest voor

1. Een integriteitsdag waarop nieuwe ambtenaren de ambtseed afleggen en de betekenis van de eed de volle aandacht krijgt. Op die dag wordt ook een symposium gehouden over een bepaald aspect van ambtelijke (en bestuurlijke) integriteit.
2. Transparante besluitvormingsprocessen.
3. Een open, integere en dienstbare omgang met macht en invloed.
4. Integriteit als onderdeel van de wervingsprocedure van personeel en bestuurders.
5. Aandacht voor de normering van de topinkomens in het publieke domein. De ChristenUnie wil die normering opnemen in het aanbestedings- en inkoopbeleid van de provincie.

9.2 | Veiligheid

De ChristenUnie zet zich in voor de bloei van de samenleving. Niemand leeft voor zichzelf; iedereen is op elkaar aangewezen. Gezinnen, ondernemers, verenigingen, bedrijven, kerken en vrijwilligersorganisaties. Dit vraagt om verbondenheid, verantwoordelijkheid en betrokkenheid. Geweld, onveiligheid, criminaliteit, onleefbaarheid en verpaupering willen we krachtig bestrijden. De ChristenUnie wil een bondgenoot zijn van alle burgers. Wij zijn tegen een gedoogcultuur, omdat het voor iedereen van belang is dat er duidelijke regels bestaan en dat die gehandhaafd worden. Burgers, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties moeten zich samen verantwoordelijk voelen voor de veiligheid. Een leefbare samenleving vraagt om een sterk normbesef, bij overheid, bedrijfsleven en burgers.

Op het gebied van industrie, landbouw en transport stelt de provincie regelgeving op om het milieu en de volksgezondheid te beschermen. Door overleg met de sectoren, duidelijke regelgeving en stringente handhaving moet de kans op rampen zo klein mogelijk worden. De provincie ziet erop toe dat ondernemers hierin

hun eigen verantwoordelijkheid nemen. Onveilige situaties mogen niet worden gedoogd.

Inwoners moeten goede informatie krijgen over de risico's in hun woonomgeving en de manier waarop zij zich daartegen kunnen beschermen. Deze informatie moet eenvoudig toegankelijk zijn: naast de gedrukte media en een digitale risicokaart ook via tablet en smartphone.

De ChristenUnie kiest voor

1. Stringent toezicht op de naleving van milieu- en veiligheidsvoorschriften en adequaat optreden bij klachten van geur-, licht-, of geluidshinder.
2. Zeer toegankelijke en actuele informatie over de risico's in de woonomgeving en de maatregelen die inwoners zelf kunnen treffen.

9.3 | Financiën

De ChristenUnie kiest voor een krachtig en degelijk financieel beleid. Het provinciebestuur stemt zijn beleid af op de beschikbare middelen. Waar mogelijk zal de provincie samen met haar partners afspraken maken over de financiering van het beleid. Dat kan bijvoorbeeld door middel van constructies voor gezamenlijke financiering of door (gezamenlijke) acties voor rijks- of Europese subsidies. De ChristenUnie vindt dat de effecten van het schatkistbankieren en de Wet HOF met het Rijk geëvalueerd moeten worden. Ook kan de provincie de regionale ontwikkeling stimuleren door alternatieve financiële instrumenten beschikbaar te stellen, zoals revolverende fondsen.

Om eigen beleid te kunnen voeren en een goede partner te zijn is een open huishouding voor de provincie essentieel. De ChristenUnie wil een eigen provinciale belastingheffing handhaven. Wij zijn tegen het verhogen van de provinciale belastingdruk met méér dan het indexeringspercentage.

Om een ambitieus provinciaal beleid te kunnen financieren, is een efficiënte inrichting van de eigen provinciale organisatie nodig. Organisatorische samenwerking met gemeenten en andere provincies kan daaraan bijdragen. In de vorige periode is er fors bezuinigd op menskracht in het provinciaal apparaat. De ChristenUnie wil verdere bezuiniging op de personele inzet in principe voorkomen. Er moet een kwalitatieve toets plaatsvinden om de dienstverlening van de provincie optimaal te organiseren.

De ChristenUnie ziet de provincie als partner van de gemeenten bij het op orde krijgen en houden van de

gemeentelijke financiële huishouding. Vanuit een meedenkende en adviserende houding is er respect voor de eigen gemeentelijke verantwoordelijkheid. Dit gaat verder dan het wettelijke financiële toezicht. In het kader van het wettelijk toezicht moet de provincie oplossingen aandragen om de overprogrammering bij gemeenten terug te dringen. Bevorderen van onderlinge afstemming tussen gemeenten is belangrijk voor de gezondmaking van gemeentelijke grondposities. De ChristenUnie wil dat de provincie actief met de gemeenten en het Rijk werkt aan een goed instrumentarium voor die gezondmaking.

De ChristenUnie kiest voor

1. Een jaarlijkse begroting die voor de bewoners inzichtelijk en toegankelijk is. Het inzetten van een digitale begrotings-app kan hierbij helpen.
2. Een jaarlijks sluitende (meerjaren)begroting.
3. Terughoudendheid bij het verhogen van de belastingdruk via de opcenten op de motorrijtuigenbelasting.
4. Een provincie als partner van gemeenten bij het op orde houden of krijgen van de financiële huishouding.
5. Extra aandacht voor het afbouwen van overprogrammering in gemeentelijke grondposities.

9.4 | Interprovinciale samenwerking

Het provinciale beleid en de uitvoering stoppen niet bij de provinciegrenzen. De samenwerking en afstemming die de provincie van gemeenten vraagt, moet zij ook zelf waarmaken. Bij grensoverschrijdend beleid moet er een 'automatisme' zijn om contact en afstemming te zoeken met de buurprovincie. Uitgangspunt is een dynamische inzet om gezamenlijk maatschappelijke opgaven aan te pakken. Het functioneren en het takenpakket van het Interprovinciaal Overleg (IPO) is aan herbeoordeling toe. De ChristenUnie wil dat het IPO zich niet alleen als belangenbehartiger richting het Rijk laat gelden, maar veel sterker de onderlinge samenwerking en afstemming bevordert. Hiermee kunnen provincies zich gezamenlijk sterker profileren als een bestuurslaag die ertoe doet.

De ChristenUnie kiest voor

1. Een provincie die bij grensoverschrijdend beleid en uitvoering op een natuurlijke wijze contact zoekt met de buurprovincies.
2. Herbeoordeling van het takenpakket en de uitvoering van het IPO. Sterkere onderlinge afstemming en samenwerking moeten hoog op de agenda staan.

10.0 | Europa

Voor de Nederlandse burgers en bedrijven is een goede samenwerking met buurlanden belangrijk. Grensoverschrijdende samenwerking biedt meer kansen op het gebied van economie en werkgelegenheid. Deze samenwerking verdient de komende periode meer aandacht. De provincie speelt hierin een actieve en faciliterende rol. De ChristenUnie wil dat de provincie investeert in die samenwerking door kennis te bundelen en belemmeringen weg te nemen. Hoewel de grenzen in Europa fysiek goeddeels zijn weggevallen, fungeert de oostgrens nog steeds als een barrière. Er is tijd en inzet nodig om grensoverschrijdende samenwerking succesvol te ontwikkelen.

e ChristenUnie wil dat de provincie de samenwerking met de Duitse grensregio's actief bevordert. Lectoraten aan hogescholen kunnen daarin een rol spelen. Op het gebied van innovatieve en duurzame projecten kan de provincie initiatieven nemen en/of ondersteunen. Dat geldt ook voor grensoverschrijdende mobiliteit en vervoer. Veel gemeenten en provincies zijn bezig met grote infrastructurele projecten, waarmee vaak grote bedragen zijn gemoeid. Sommige fondsen op dat gebied zijn onbekend, terwijl ze grote kansen bieden.

Vanuit Europa zijn verschillende subsidieprogramma's voor grensoverschrijdende samenwerking tussen regio's beschikbaar. Wij willen deze beschikbare middelen graag effectief inzetten. Ook de huidige aansluitproblemen rond de herkenning van diploma's vraagt snel om een oplossing. De ChristenUnie vindt dat het belang van Duits in het onderwijs dient te worden gestimuleerd.

De ChristenUnie kiest voor

1. Stimuleren van grensoverschrijdende samenwerking met Duitsland in het verband van de Euregio.
2. Ondersteuning van gemeenten en UWV om vraag en aanbod op de grensoverschrijdende arbeidsmarkt beter bij elkaar te brengen. Langs onze grenzen is sprake van hoge en oplopende werkloosheid, terwijl over de grens wel vraag naar arbeidskrachten is.
3. Wegnemen van knelpunten bij grensoverschrijdende samenwerking, zoals verschillen in regelgeving in het arbeidsrecht, de herkenning van diploma's.
4. Investeren in maatschappelijk relevante thema's als werkgelegenheid, veiligheid, cultuur, toerisme, demografische ontwikkeling, gezondheid en innovatie (topsectorenbeleid). We streven naar meer samenwerking met andere regio's in Europa.
5. Actievere deelname aan grensoverschrijdende handelsbetrekkingen vanuit de provincie.

6. Gebruikmaken van Europese middelen om projecten op het gebied van bijvoorbeeld infrastructuur of werkgelegenheid te realiseren.
7. Stimuleren van grensoverschrijdende samenwerking door middel van Europese programma's, regelingen en fondsen.

Naast mensen staan

De ChristenUnie gelooft in Overijssel. Wij streven naar een leefomgeving waarin burgers in vrijheid en vrede naast elkaar wonen. Geloofsvrijheid is een grondwettelijk recht en dient in een leefbare samenleving vorm en inhoud te krijgen. In de onderlinge omgang tussen overheid en burgers en tussen burgers onderling vraagt dit om respect voor ieders levensovertuiging. Wij geloven in Overijssel als provincie die staat voor recht en vrijheid van alle burgers. Zo willen wij naast burgers staan.

De kandidaten van de ChristenUnie zijn aanspreekbaar op de uitgangspunten die zij ontleen aan de Bijbel, het woord van de Eeuwige. Het dienen van God en het liefhebben van de naaste is daarin de centrale opdracht. Mensen vormen een gemeenschap; samen leven geeft perspectief. Daaruit putten politici van de ChristenUnie hun inspiratie.

Daarom kiezen wij voor een provincie die nadruk legt op leefbaarheid en noaberschap. Daarom kiezen wij voor een provincie die niet alleen focust op het ruimtelijk-economische domein, maar in al haar kerntaken de sociale waarden duurzaam meeneemt. Wij kiezen voor een provincie die in haar beleid rekening houdt met de kwetsbare en het kwetsbare. Sterke sociale en coöperatieve verbindingen tussen burgers en overheid zijn hiervoor een voorwaarde. Dat bedoelen wij met: de ChristenUnie staat naast mensen.

Kies daarom ChristenUnie!